

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVIII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

24 лютого 2026

Київ 2026

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. Т.В. МАРЕНИ, Київ: МДУ, 2026. с. 350

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 9 від 25 лютого 2026 року)

Редакційна колегія:

Голова Марена Т.В., в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Демидова Ю.О., проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 24 лютого 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методик викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет, 2026

професійною стабільністю працівників. Тому провідні міжнародні компанії переходять до моделей управління, які водночас підтримують інноваційність бізнесу й зміцнюють відчуття безпеки, належності та передбачуваності для працівників.

Як відповідь на ці виклики на глобальному рівні формується концепція *нової стабільності*, що передбачає відмову від жорстких ієрархій на користь гнучких, але гарантованих форм організаційної підтримки. Стратегічним завданням для HR-менеджменту стає забезпечення інституційної сталості та людської стійкості у період високої динаміки змін.

Література

1. The Future of Jobs Report 2025. World Economic Forum. 2025. URL: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/> (дата звернення: 25.12.2025)

2. Stagility: Creating stability for workers for organizations to move at speed. *2025 Global Human Capital Trends*. 2025. URL: <https://www.deloitte.com/us/en/insights/topics/talent/human-capital-trends.html#stagility-creating-stability> (дата звернення: 25.12.2025)

Лелюк Ольга,
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки праці,
Маріупольський державний університет

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

У контексті сучасних трансформацій глобального економічного простору процеси цифровізації набувають пріоритетного значення як ключовий чинник інтенсифікації світогосподарського розвитку.

Цифровізація, що концептуально визначається як системний перехід до інноваційних методів акумуляції та аналітичного опрацювання масивів великих даних, генерує стратегічні можливості для людської цивілізації, виступаючи для окремих держав фундаментальною детермінантою зміцнення міжнародної конкурентоспроможності та стимулювання економічної динаміки. Це зумовлює розроблення національних цифрових стратегій, які

формують базис розбудови цифрової економіки та інформаційного суспільства, спричиняючи системні зміни в усіх сферах господарювання, зокрема у функціонуванні систем управління людськими ресурсами.

На сучасному етапі цифровізація, що характеризується розширенням електронного інформаційного середовища та впровадженням новітніх технологій, розглядається в науковому дискурсі як основний інструмент забезпечення глобального добробуту та сталого розвитку на рівні держав, народів та окремих індивідів. Саме цифрова трансформація стала каталізатором входження людства в епоху системних глобальних зрушень. Попри відсутність уніфікованого наукового підходу до дефініції «цифрова економіка», під цим терміном переважно розуміють не лише трансформацію економічних відносин, а й процес імплементації проривних інформаційних технологій та штучного інтелекту в усі сфери суспільної життєдіяльності.

Згідно з методологією Світового банку, цифрова економіка трактується як система економічних, соціальних та культурних взаємовідносин, що базуються на застосуванні цифрових інформаційно-комунікаційних технологій. У широкому розумінні вона являє собою мережеву системно-організовану структуру просторових економічних відносин, що охоплює сектори генерації та використання інформації, телекомунікації, електронний бізнес, дистанційні механізми транзакцій, електронну комерцію, а також цифрові освітні та сервісні платформи.

Довгострокова інтерналізація цифрових технологій зумовила кардинальні структурні зміни та визначила нові траєкторії розвитку глобальної економічної системи. Формування цифрової економіки є стратегічним пріоритетом для більшості країн, оскільки цей процес дозволяє досягти низки функціональних переваг: оптимізації бізнес-процесів; проектування інноваційних продуктів і послуг на базі Internet of Things, віртуальної реальності, хмарних обчислень та штучного інтелекту; мінімізації операційних витрат шляхом автоматизації та роботизації трудових ресурсів; впровадження принципово нових бізнес-моделей, таких як однорангові системи, альтернативний банкінг, мобільні освітні додатки та індивідуалізований онлайн-таргетинг.

Зміна парадигми соціально-економічного розвитку потребує формування нових навичок та компетенцій у суб'єктів суспільних відносин. Зокрема, у країнах ЄС імплементовано десятирічну стратегію цифрового розвитку, цільові орієнтири якої передбачають: підвищення рівня зайнятості працездатного населення до 75%, нарощування інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР), декарбонізацію економіки (скорочення викидів парникових газів на 20%), збільшення частки відновлюваної енергетики та мінімізацію рівня бідності [1]. Вказані трансформації актуалізують потребу в адаптивності індивідів до

використання новітніх технологій у повсякденній практиці. У цьому зв'язку особливого значення набуває модернізація освітніх програм відповідно до глобальних трендів соціально-економічного життя, а також персоналізація індивідуальних траєкторій навчання, що дозволяють забезпечити високий рівень цифрової грамотності населення.

Тобто, в часи постійного розвитку нових технологій важливо бути обізнаним у кожній сфері цифрового життя. Саме задля покращення обізнаності громадян 3 березня 2021 року Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 167-р було схвалено Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 року («Концепція») [2]. Основною метою цієї Концепції є визначення пріоритетних напрямів і основних завдань з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема працездатних осіб, громадян похилого віку, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, інших вразливих груп населення, в умовах розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства. Таким чином, визнається важливість та пріоритетність значущості цифрових компетентностей.

Відповідно до Європейської довідкової Рамки ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018 р.), цифрова компетентність є однією з восьми ключових компетентностей, які потрібні всім індивідуумам для особистісної реалізації та розвитку, працевлаштування, соціальної інтеграції, сталого способу життя, успішного життя в мирному суспільстві, управління здоровим способом життя та активного громадянства.

Ці ключові компетентності набуваються в перспективі освіти впродовж життя, від раннього дитинства впродовж дорослого життя, а також засобами формальної, неформальної та інформальної освіти в усіх контекстах, охоплюючи сім'ю, школу, робоче місце, соціальне оточення та інші громади.

Таким чином, для підвищення якості цифрових навичок та цифрових компетентностей населення необхідно вирішити такі пріоритетні напрями державної політики у цій сфері:

- ✓ удосконалення нормативно-правової бази у сфері цифровізації та її гармонізація з міжнародними нормами;
- ✓ розбудова інфраструктури (в тому числі фіксованої інфраструктури широкосмугового інтернету, а також мобільного Інтернету) та створення сприятливих умов для приватних ініціатив у цій сфері (запровадження податкових стимулів та пільг) [3, с. 41];
- ✓ забезпечення доступності цифрових технологій для населення;
- ✓ розвиток внутрішнього ринку виробництва, використання та споживання високих технологій, залучення інвестицій та їх спрямування для розвитку цифрових інновацій;

- ✓ фокусування уваги на проблемі кібербезпеки (особливо загострюється ця проблема з огляду на повномасштабну війну в Україні, а також зі зростанням використання технологій BlockChain (тобто вже всім відома криптовалюта));
- ✓ стимулювання розвитку науки, поєднання науки та практики в цій сфері;
- ✓ сприяння та підтримка запровадження широкомасштабної цифрової освіти, вдосконалення системи підготовки кадрів з урахуванням необхідного рівня цифрових компетенцій;
- ✓ формування цифрової культури суспільства ;
- ✓ стимулювання співробітництва з іншими країнами в сфері цифровізації, підтримка транскордонного співробітництва;
- ✓ приділення уваги проблемі фінансування процесів, залучення приватних вітчизняних та іноземних інвесторів, а також цільових коштів міжнародних організацій, які здійснюють підтримку відповідних структурних реформ.

Література

1. EU4Digital. Цифрова стратегія ЄС. URL: <https://eufordigital.eu/uk/discover-eu/eu-digital-strategy/> (дата звернення: 22.12.2025)
2. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації : Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 167-р від 03 березня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>(дата звернення: 22.12.2025)
3. Островий О. В. Передумови формування державної політики цифрового розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Державне управління. Том 32 (71). № 6. 2021. С. 37-43. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.6/06>

Подунай Валерія,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки праці
Маріупольський державний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОГО РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Цифровізація економіки значно сприяє появі нових можливостей для здобуття знань, освоєння нових професій та підвищення кваліфікації. Водночас, як і будь-яке суспільно-економічне явище, що в більшості аспектів є прогресивним, вона поєднує в собі суперечливі